

הקדמה

ללא ספק התקופה בה אנו חיים כיום היא מיוחדת. אנו זוכים לראות במו עינינו את התגשמותן של נבואות הנחמה, ורואים כיצד עין בעין שב ה' אל ציון. תקופה זו פלאית היא ועם כל וודאותה הנגלית: "אמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר (יחזקאל לו, ח): 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל פי קרבו לבוא', התקופה מלאה במצבים מורכבים ובסתרי השגחה. מצבים מורכבים אלה גרמו לחלק מגדולי ישראל להסתייג מן המהלך הציוני ואף להתנגד אליו. אין ספק שגדול מאירי תקופתנו היה הרב קוק. בדבריו הוא מבאר, מעמיק ומסביר מהו מקורה של הגאולה בדורנו, מה מאפייניה ומה תפקידם של אנשי הרוח ותפקידם של שומרי המצוות בבניין תהליכי צמיחתה. שיבת ציון בדורנו היא תהליך שיבת השכינה למקומה. אין בכוחנו לתאר ואף לדמיין את עושר ועומק הבניין הרוחני שעתידי להיבנות באחריתו של תהליך זה. על מנת לקלוט את עומק ורוחב מבטו של הרב קוק ולא להיתפס לטיסמאות פשטניות, חובה עלינו להעמיק בדבריו, להבין אותם על בוריים ולהסיר את הערפילים שדבקו בנתיבי הסברתו המאייים. אין ספק שנשמנו של הרב קוק נשלחה לדורנו כדי להאיר לנו את הנתיב בדורות פלאיים אלה של יציאה מחשכת הגלות אל ארץ החיים.

ביאורים

לעיתים נדמה לנו שאנו בוחרים לפעול כלשהי בחיינו, אלא שלאמיתו של דבר, בחירתנו האישית מונעת מזרמים פנימיים אדירים שכלל לא התחילו מהחלטתנו. זרמים אלה מניעים אותנו לבחור, להחליט ולבצע משימות שלעיתים עשויות להיות אף מהפכניות ופורצות דרך. בדרך זו מסביר הרב את התהליכים העוברים על עם ישראל בדורות אלה. בעיניו המעמיקות, אין הוא רואה רק חלק מסוים בעם ישראל שהחליט לקחת את גורלו בידי, לעשות מעשה ולהפריח את שממות ארצו. הרב מבחין שזרמים פנימיים אדירים שמקורם הוא אלוהי, מניעים חלקים רבים מהאומה לשוב לארצה ולבנות בה את חייה מחדש. זוהי משמעותו של הקץ המגולה, הוא הולך ומתפשט על פני חלקים רבים באומה, גם אם אינם יודעים כלל להסביר ולבטא את הדחיפה הפנימית הזו. יהיו כאלה שיסבירו זאת במונחים סוציאליים, ויהיו שיסבירו זאת במונחים לאומיים, וכו', אך מעבר לכל אלה, הרב מסביר, שישנה דחיפה שמעבר לעולמנו הגשמי הנראה לעין והיא שמחוללת את כל התהליך המופלא הזה. דווקא בגלל אופיו הפנימי של התהליך, הוא מתגלה ומופיע בקרב סוגים שונים של שליחים. ולעיתים ניצוצות ממנו מתגלים גם במקומות רחוקים מאד. דוגמה לכך היא דמותו של כורש מלך פרס שאפשר בהכרתו המפורסמת את העלייה ארצה בימי הבית השני. מעשה זה זיכה אותו לתואר 'משיח' בדברי הנביא. לפי ביאור דברי הרב כאן בכורש התגלה ניצוץ משיחי, ניצוץ שהופיע במקום רחוק מאד בדמותו של מלך גוי עובד אלילים. הרב מבאר שבעקבות מיעוט הקשר של ניצוצות אלה, אל המקור ממנו מתחולל התהליך עתידיים לדעוך ולכבות. גם כורש שינה את פניו בהמשך חרף הכרתו רבת המשמעות. לכן, המשכו של התהליך יוכל להתקיים ולהתמיד רק באלה שלא מונעים רק מאינסטינקט, מתחושה מעורפלת המנותקת ממקורה, אלא רק מאלה השייכים למהלך הפנימי בטבורם. כך היה בימי הבית השני כאשר המנהיגים הגדולים של שבי הגולה עזרו ונחמיה נטלו את עול ההנהגה ותוצאות מעשיהם ניכרים עד היום, ועיקרון זה תקף גם בימינו בו אנו רואים כמה אין די ברגש לאומי וזיקה למסורת כדי להמשיך את המעשה הציוני. כדי להמשיך את התהליך יש צורך בהזדהות עמוקה ופנימית עם היעדים אליה מושטים פניה של הגאולה בדורנו.

שאלות לדין

מי ה"משיחים" של הזמן הזה?
מדוע ניצוץ המשיח מתגלה דווקא אצל כורש הגוי, ולא אצל אחד מצדיקי הדור?

לעילוי נשמת נפתלי בן ר' מרדכי ז"ל

תחיית האומה

כחה של כנסת ישראל - הולך ומתגלה ממעמקים באותה התנועה המפעמת בנשמת האמה ומקריח אותה - בתקופה שכבר באה העת של קץ המגלה - להראות בחיים, בהשבת תכן חיייה הכלליים למכון בית חיייה, לאדמת הקדש ולבנינה.

הכח הזה אומנם עמוק הוא חבוי בנשמת הכלל פלו, וניצוציו מתגלים בחייהם של אלה המְקְשְׂרִים להיות מכלל הבונים והעוֹזְרִים להגשמת צמיחת הישועה. ואף על פי שִׁמְקוּרוֹ שֶׁל כַּח זֶה קֶדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא וְרוּחַ ד' נִסְסָה בוֹ, בְּכֹל זֹאת הוּא שׁוֹלֵחַ אֶת עֲנָפָיו בַּהֲתַגְלֵמוֹת הַמַּעֲשִׂית לְכֹל נֶפֶשׁ מְכַשֶּׁרֶה לְהוֹצִיא פְּלִי לְמַעֲשָׂהּ, וְאֵין בִּידְיָנוּ כַּח לְבַקֵּר אֶת הָאִפִּי שֶׁל הַנְּטִיָּה הַגְּאֻלְתִּית הַזֹּאת עַל פִּי מִדּוֹתֵינוּ בְּכֹל הָעֲרָכִים אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מַעֲרִיכִים אוֹתָם. לַפְעָמִים הַכַּח הַזֶּה שׁוֹלֵחַ כְּבָרֶק חֲצִי מְרַחֲקִים מְפֹלְגִים מְאֹד, שֶׁמִּצַּד עֲצָמָם הֵם עוֹמְדִים לְגַמְרֵי מְבַחֲזִין, וּמְכַל מְקוֹם הַכְּשֶׁרֶת הַגְּאֻלָּה הוֹלְכֶת וּמְתַכַּנְנֶת עַל יָדָם.

חזון כזה היה בימי יסוד המעלה של הבית השני, כשניצוץ זעיר מאורו של משיח נתלבש במקום הָרְחוֹק מְאֹד, בְּנֶפְשׁוֹ שֶׁל כּוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ הָאֱלִילִי, עַד שֶׁמִּצַּד הָאוֹר הַדִּקְדֹּק הַזֶּה מְאֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ קָרָא אֹתוֹ הַנְּבִיאָה בְּשַׁעֲתוֹ בְּשֵׁם מְשִׁיחַ - כֹּה אָמַר ד' לְמִשִּׁיחוֹ לְכוֹרֶשׁ.

בתקופתנו, מאותו הזמן שהצד המעשי של בני הארץ החל להתגשם, הולך האור הזה ושולח ניצוציו גם אל נפשות רבות מאלה הרחוקים מאותה שפעת החיים הפנימית של ישראל. ובכל זה הולך ומתגשם על ידם חזון קדש קדשים, שאין ערוף לקדשותו, יסוד בנין הארץ ושיבת בנים לגבולם בצורה מגבלה בראשיתה, שאחריתה מי ישורנה.

אבל מתוך המרחק הרב של הניצוץ המתגלה במעמדים נפשיים מרחקים מגבול הזיון של אור הקדש, שנשמת הגאולה שם גנוזה, מכרח הפח הניצוצי הזה להיות נחלש פֶּדֶרֶךְ מהלכו ואורו מכרח להיות הולך ומועם, במושך של אותה תקופה, כשהיא מתמשכת בארך זמן.

הניצוץ הגאולתי של כורש לא היה יכול לעמד זמן רב, ואחרי שעשה את התפקיד של ההתחלה נחלש חילוֹ והחמיץ. אבל פֶּאֶשֶׁר הגיע הזמן שאיזו מדרגה של אור גאולה תגלה, והכנו כבר הפחות הפנימיים והמקדשים לקלט אל תוכם את האור הניצוצי הזה ועמדו לנו אנשי קדש, עזרא ונחמיה ואנשי כנסת הגדולה, שהצילו את האור הניצוצי הפכה הזה ומפניו הבעירו שלהבת גדולה שעומדת לנו עד כה באורה הנפלא, היא כל התקופה של ימי הבית השני בכל מעמדיה הנפלאים.

(מאמרי הראיה ב, ממעמקי הקודש)

כחה של כנסת ישראל וכו' - התנועה הפועלת בנשמת האומה ודוחפת אותה להשיב את חיי האומה לארץ ישראל, איננה נובעת מהתעוררות חיצונית אלא היא נובעת מכוחה של כנסת ישראל, ממעמקי נשמתה של האומה, בשעה שהגיע זמנה של הגלות להסתיים. **מכון בית חיייה** - מקום החיים האמיתיים שלה, לאדמת הקודש. **נססה בו** - מחיה ומרוממת אותו. **לבקר** - לבחון. **האפי של הנטיה הגאולתית** - אופייה של הגאולה מתבטאת בכך שהיא פועלת על כל מי שמתאים להיות מהפועלים המעשיים להופעתה בפועל אע"פ שאינו מתאים לערכים שאנו רגילים ללכת על פיהם. **עומדים לגמרי מבחוזין** - אנשים שמנותקים לגמרי מקודש. **חזון כזה** - תהליך כזה. **יסוד המעלה של הבית השני** - התחלת העלייה מבבל והבניין של בית שני. **שפעת החיים** - זרימת החיים הרוחניים. **שאין ערוף** - אי אפשר להעריכו לגודל ערכו. **מי ישורנה** - מי יוכל לראות ולצפות לאן תגיע. **אבל מתוך** - אבל בגלל המרחק. **הולך ומתקטן אורו**. **חילו** - כוחו. **החמיץ** - התקלקל.